

Олег Лисяк

КОМАНДИР, РЕВОЛЮЦІОНЕР, СПОРТОВЕЦЬ

Який ще рекорд добудемо – бозна,

Може, перемінимо світ...

Богдан-Ігор Антонич, «Пісня змагунів»

Французи мають свого Жан Буена, що загинув у першій світовій війні і ім'ям якого названо найкращий паризький стадіон. За встановлену в його честь нагороду щорічно змагаються найкращі легкоатлети світу.

Німці мають свого Руді Гарбіґа, що поліг у боротьбі проти большевиків у другій світовій війні. Американці мають своїх боксерів-воєнків, що впали на фронті і яким посмертно

надано найвищі боксерські відзначення. А ми...

Ні одна із націй світу не може зрівнятися тут з українцями. Герой української молоді, символ українського спортсмена - це не звичайний французький вояк Буен, а німецький гефрейтер Гарбіг. Український спортсмен, що його ім'я палатиме, як смолоскип, вказуючи шлях наступним поколінням – ні хто інший, а легендарний вождь легендарної армії, вояк, що присвятив всього себе Батьківщині, громадянин, організатор, бойовик, пластун, змагун, спортовий рекордист, український спортсмен – Генерал Тарас Чупринка – Роман Шухевич...

Молоді прихильники торонтської "України", кенберського "Дніпра", менчестерського "Львова", нью-йоркського "УССКу", знайте: був колись у Львові 28 років тому пластовий спортовий гурток, що називався "Ясний Тризуб". Одним із засновників цього товариства був молодий гімназійний учень – Роман Шухевич...

Молоде покоління Карпатського Лещетарського Клубу, слухайте і будьте горді: коли 26 років тому кільканадцять юнаків відбуло першу прогулянку на лещетах довкола Львова, як перший виступ новопосталого КЛК, серед засновників вашого Клубу був Роман Шухевич...

Чи як футболіст гімназійного спортового клубу "Русалка", чи як один із тих, що спричинились до гуртового входу старших пластунів до Українського Студентського Спортового Клубу, чи як активний змагун у всіх доступних тоді українській молоді видах спорту, - усюди Роман Шухевич був і робив все, що було потрібно. Він не лише активіст і організатор, а й всебічний змагун, що завжди був серед перших, один з тих, з яким рахуються найкращі, змагун, що встановлював перші наші рекорди...

Ось він мандрує карпатськими шляхами, тими самими, що кільканадцять років пізніше ними мандрують незломні бійці ген. Тараса Чупринки...

Ось він бере участь в дружинових маршах в лавах пластового куреня "Чорноморців", а здобутий тут досвід так придасться колись "Турові"...

Ось він грає в кошиківку і відбиванку. Це зміцнює його віддих і дає витривалість. Змагун Шухевич набуває прикмет, що їх потребуватиме “Лозовський”...

Стріл! – і кільканадцять пар ніг миготить на біговій доріжці, виблискуючи проти сонця, неначе штрихи коліс, вибиваючи твердий ритм змагання. Це четверті Запорізькі Ігри у Львові в 1923 році, де побіч старих, випробуваних змагунів, що виявили вже свою вартість і на площі , і на полі бою , вперше виступають юнаки. Побіч Романа Купчинського, який, вигравши змагання з стусану кулею, по - джентельменському відмовляється від нагороди в користь молодшого суперника, виступає тут нове юнацьке покоління, а у ньому – Роман Шухевич.

В змаганнях штафет 4x100 метрів “молоді” біжать в складі: Підгайний, Маґаляс, Грекі, Роман Шухевич. Після завзятої боротьби вони займають друге місце за штафетою “України”.

На цих самих змаганнях 18-річний Шухевич перебігає вперше в історії українського спорту дистанцію 400 метрів через бар’єри, встановлюючи наш перший рекорд в цій ділянці.

Стріл! – і у повітрі крутіжем запінилися бризки води, що її розбивають дружні руки і ноги змагунів-плавців. Це плавацькі змагання за першість Запорозьких Ігр. Роман Шухевич на старті. Мов весла блищать у повітрі його міцні рамена, ось вже поворот – ще один помах руки, ще другий, ще один віддих, що його так важко зловити – і ось він уже перший досягає мети.

Оголошується вислід: у запливі на 100 метрів перше місце здобув Роман Шухевич, встановлюючи рекорд цієї дистанції.

Ще задихаючись від зусилля, переможець всміхається до друзів: що то сотня метрів! Я маю іншу мету: ось побачите, перепливу канал Ля Манш! Тоді славу здобуду...

Як реакція на дружню іронію, стає заклад: до 40 року життя Роман має переплисти Ля Манш...

Не довелося змагунові Шухевичеві здобути славу переможця каналу Ля Манш. Але скажіть: чи зможе коли-небудь котрий із переможців Ля Маншу здобути славу генерала Чупринки?

Річка Буг в Кам'янці Струмиловій міцно замерзає лише коло берегів. Посередині струм живий і лід тонкий. Тому бережіться, молоді ковзанярі, що весело і гамірливо лізуть вздовж обох берегів.

...Крик! Лід проломився!.. Рятунку!.. Дитина впала у воду... Потопає!.. Боже, що робити? Давайте драбини, давайте шнур!..

...Мов блискавка, якийсь юнак стрибає у льодову воду. Кілька хвилин метушні під водою, і на поверхню виринають обоє: молодий герой і дитина. Одне людське життя врятоване.

Важкою піврічною хворобою заплатив 15-річний Роман за свій одчайдушний порив. Щойно на весну повернувся до гімназії.

Лещетарські змагання: біг одинцем, боротьба за час, коли треба мати не лише сильні і витривалі ноги й руки, міцне серце, здорові легені, відкриті очі і ясну голову, а й все те, що дає змогу витримати до кінця і що називається характер.

Суперник вже ось-ось за плечима, його віддих, здається, палить тобі спину, ще хвилинка

і він вигукне: "вільний шлях!" – і ти залишишся позаду. Але ні – ще одне зусилля, ще один совговий крок, ще один помах руки і ось вже мета! В бігу сеньйорів в 1933 році перше місце здобуває Роман Шухевич.

Біг відбувається на відомій підльвівській “Сагарі”, що так близько білогорського ліску...

Одним із останніх активних виступів Романа Шухевича, ще перед тим, як польська тюрма перервала його спортовий шлях, були змагання 1933 року, де він, цим разом як “старий” (27 років) , веде на

п
лощі Сокола

-
Батька дефіляду всіх змагунів. Веде її як найкращий, найчесніший, найбільш гідний і заслужений – один із тих, що на Олімпіадах складають від імени всіх інших змагову присягу...

Послухаймо, що каже одна із тих, яким довелося йти в ряді змагунок і змагунів під проводом Романа Шухевича:

“Він для кожної і кожного з нас мав ласкаве слово, кожній і кожному сказав щось приємне, щось заохочуюче. Ми знали, що він найкращий між нами, що він найгідніший вести нас, і якщо б він був подав команду, ми були б пішли за ним навіть під кулі. Це був полководець і провідник вояків. Коли його голос задзвенів командою – ми всі стали, як один!”

...Стріл! Один, другий, третій!!!... Чергами розсипуються постріли з ворожої зброї...

Так недалеко від цього самого білогорського лісу і підльвівської “Сагари”, де колись пробігав змагун Роман Шухевич...

Українські спортсмени! Друзі, що змагаєтеся в Європі, Америці, Канаді, Австралії, Англії, Африці! Будьте горді з того, що ген. Тарас Чупринка – Роман Шухевич - це український спортсмен. Будьте горді і не забудьте його!

Докажіть, що ім'я Романа Шухевича – ген. Тараса Чупринки вам дороге.

Називайте свої Товариства його ім'ям, встановлюйте перехідні нагороди його імені, відбувайте дружинні марші в роковини його смерті, організуйте змагання і турніри в його честь, надайте своїм площадкам і домівкам його ім'я!

Не забудьте українського спортсмена Романа Шухевича – генерала Тараса Чупринку!

О-як. Командир, революціонер, спортсмен // Український Самостійник. – Мюнхен. 1950. – Ч. 44. – 12 листопада – С. 3.